

Dr. William Salinsky utolsó utazása

(Részlet a *DCI* című regényből)

1.

A bizonytalanság nem betegség. Legfeljebb tünet. Például bizonytalanok lehetünk abban, hogy amit látunk, az létezik, vagy úgy létezik, ahogy látszik létezni, de ugyanígy, hogy amit nem látunk, az nem létezik. Lehet, hogy csupán másutt van. Bár az, hogy amit látunk, nem létezik, elég paradox lenne. Talán az az igazság, hogy amiről azt gondoljuk, nem létezik, csupán másutt van. Úgy tűnik, az, hogy valami nem létezik, csak annyit tesz, hogy nem abban a világban, rendszerben létezik, amelynek elemeiről azt mondjuk, hogy léteznek. Változó, hogy éppen melyik világot látjuk, melyik rendszert használjuk. A bizonytalanságunk pillanatnyi állapotától függ, hogy éppen mi létezik számunkra és mi nem. A bizonytalanság a miénk, szinte minden pillanatban létezik a számunkra. Olyan, mint egy hossz tengely a világokon, rendszereken át. Azt hiszem, azzal a tapasztalattal gazdagodtam, hogy biztos tudok lenni valami olyasműnek a létezésében, amit nem is láttam, még jelenlétének pillanataiban sem. Azt gondoltam, egy másik világból való, de lehet, hogy én jártam ott. Sőt, lehet, hogy a saját világom, rendszerem (ha van ilyen) létezőinek csupán elenyésző hányadáról tudok, s akkor nem történt semmi rendkívüli, csupán gazdagodtak az ismereteim. Bizonytalan.

A Hogan-, Cox- és Cardy-kezelések óta másfélszer annyi a páciensem, mint annak előtte. Természetesen ezek hozzávetőlegesen hatvan százalékban továbbra sem ténylegesen kóros esetek, de a szelekciót nem lehet direkt módon végrehajtani. Most azonban felfüggesztettem a rendelést. Elutaztunk Arnhembe. Nem vagyok rögeszmés, de be kell valljam magamnak, hogy érint a nyomozás, bár oly módon mentem magam, hogy elkötelezettje lettem a társaságnak, melyet a közös megrázó élmény hozott össze. Megrettentem, mikor arra gondoltam, hogy a praxisom folyamán hány olyan betegem lehetett, akiről nem tudtam, hogy nem lehet megszüntetni egyes tüneteit, mert azok nem tünetek. De rögtön felmerül a kétely, főleg egy hónap távlatában (igaz, ez a fokozatos elhomályosulás elég jellegzetes), és ez az, ami folytatásra sarkall. A társaim némelyikén már megfigyeltem a változást, és úgy gondolom, lesznek problémáik. Nekem vajon lesznek-e?

A repülőút nyugalmas volt. Mellettem Morgand az *Indexet* olvasgatta. Azt hiszem, elaludtam, mert már Amszterdam felett voltunk, amikor Morgand a vállamra csúszott, és erre felébredtem.

Ha utaztam, mindig úgy tekintettem, hogy egyedül a pillanatnyi érdeklődésem osztja be az időmet. Most én is átszáguldottam a városon, akár a többiek, és eszembe sem jutott, hogy akarhatnék valamit ott, leszámítva az Arnhembe menő vonat megtalálását. Elfelejtettem nézelődni, csak ezt a négy embert vettem észre a környezetemből. Kissé nyomasztó volt. Talán az akkori események fejlesztettek ki bennünk egyfajta céltudatosságot, és ez újra és újra magától bekapcsol.

A gyorsulás egyre fokozódott, ahogy közeledtünk a célhoz. A helyi motelban az ágyra dobtam a táskámat, megmosakodtam, és mire magamhoz tértem, már a kolostor felé tartottunk. Mintha szándékosan olyan tempót diktáltunk volna magunknak, hogy ne legyen esély a lankadásra, a másra gondolásra. A kolostor, mely hetven éve működik múzeumként, inkább erődnek látszott, nyomasztó épülete felidézte bennem Shannon Pagan szikár, érzelemmentes szavait a naplójából. Először a pincét látogattuk meg. Közhely, hogy a tárgyak beszélni tudnak, de egyben alul is múlja az igazságot. Felismertem azokat a kínzóeszközöket, amelyeket Pagan ládájában is megtaláltunk, némelyiknek itt nagyobb változata volt látható. Ő csak egy útikészletet hordott magánál – ebből is van ilyen; akárcsak egy neszesszer. A legszörnyűsegebb eszközök azok, amelyeknek hosszas megfigyeléssel sem tudunk rájönni a működési elvükre, a funkciójukra; szakértelem szükséges a használatukhoz. A lakószinten kis cellák voltak, táblák jelezték, ki lakta őket. Láttam már ilyeneket egy katolikus monostorban Spanyolországban, kivétel nélkül minimum fél méterrel alacsonyabban van a mennyezet, minthogy egy átlagos magasságú ember ki tudna egyenesedni bennük. Eszembe jutott a palást; Pagan közel két méter magas volt. Bizonyára görnyedt volt a tartása, de mikor lesújtott az eretnekekre, félelmetesen kiegyenesedett. Egy élethossznyi meghasonlottság. Vagy éppen ellenkezőleg? Én is hajlott háttal néztem be ezekbe a cellákba. Mikor egy pillanatra felegyenesedtem, megláttam a táblát, épp előttem: Shannon Pagan. A képzeletembe szorítottam ennek az embernek a létezését, és most újra ott volt, dokumentálható valóságosságában. De lehet, hogy ismét képzelődtem. Elfogadom a tényt, hogy részben miatta vagyok Európában, mert túl hosszú mindez álomnak, de nem tudok szabadulni az érzéstől, hogy mégis van ebben valami álomszerűség. Ránéztem az órára, hogy a modern tárgy ismerőssége visszarántson a megnyugtató tudatba, hogy múzeumlátogató turista vagyok. Felmentünk a könyvtárba, ahol a polcok és tárlók újszerűsége mellett meghökkentően hatottak a régi kötetek és tárgyak. Mind az öten lázas gyorsasággal futottuk át a könyvcímeket, pedig nagyon szűkös kis gyűjtemény volt ez. Három művet ismertünk fel az Index listájáról, talán azért jegyeztük meg őket, mert a legkülönösebb címeket viselték. Forgattuk őket egy darabig, idegenek voltak, hidegek, éreztem, milyen nehéz lehet a közelükbe férközni. Pilar felvetette, hogy készíttessünk róluk fénymásolatot. Elképzelhetetlennek tartottam, hogy engedélyezik. Odamentek Osborne-nal és Hendersonnal a könyvtárhoz, és kínosan sokáig tárgyaltak vele. Igyekeztem nem odanézni, inkább más könyveket lapozgattam. Kettőnek az elején ismerős kézírásra bukkantam, kicsit kirázott a hideg, meg is mutattam Morgandnek, ő is alaposan ismerheti Pagan betűit. Az ő könyvei voltak, vagy legalábbis annyit használta, hogy az aláírásával látta el őket. Átnéztük mindkettőt, és az egyikben glosszákat is találtunk tőle. Szerettem volna végigolvasni őket, de visszajöttek, láthatóan sikerrel jártak. Meg voltam győződve róla, hogy pénzzel vették rá a könyvtárost. Pilar suttozva odahívott egy asztalhoz, amin egy Paganéhoz hasonló iránytű volt kiállítva. Engem is foglalkoztatott, hogy miként kell használni, de ő most döntésre akarta vinni a dolgot. Megállapíthattam, hogy érdeklődése intenzívebb az enyémnél, mert felszólított minket, hogy fedezzük, és nagy megrökönyödésemre egy kis sebet ejtett magán, majd egy csepp vért helyezett a kanálba. Aztán Morgandtól elkérte a Malleus Maleficarum kivonatából azt a részt, amely a működtetéshez előírt imát tartalmazza,

és fojtott suttogással felolvasta. Éreztem, hogy engem is előnt a forróság, odanézttem. Működött. Nem gondoltam volna, hogy egyszer a saját szememmel láthatom. Az egész kapkodó sietséggel zajlott, mint egy diákcsinny, emlékszem, mennyire idegenkedtem az ilyesmitől a középiskolában. De ez a hasonlóság azonnal semmivé foszlott, mikor Pilar iszonyodó arccal és remegő kézzel letörölte a kanálról a nyomát. Az ő agyán is átfutott, hány helyen hagyhatta ott a teste egy mikroszkopikus darabját. Keresztet vetett. Úgy néztem a tárgyra, mint egy pokoli kutyára, ami a világ végére is képes követni áldozatát. Milyen szörnyű hatalom lehet ez? A könyvtáros beléptekor Pilar megremegett.

A motelszoba is a konspirálós hangulatot fokozta. Kicsi volt, zsúfolt, ülni csak az ágyon és az egyetlen széken lehetett, egymástól negyed méterre, egy-két cigaretta összefüggő füstfelhőbe vont mindent. Hozzászoktam, Dustmote-ban néhány páciensem csak dohányozva tud beszélgetni. Aki nem dohányzik, az is végez valami félig-meddig önkéntelen manuális tevékenységet. A csomagbéli három mű egyike teljesen megfejthetetlen volt számunkra, csupán Henderson tudta megállapítani, hogy kínai nyelven íródott. A másik olasz volt, Massa di Requiem per Shuggay címmel, 1768-ból, amelyről az Index annyi megjegyzést tett, hogy egy olasz zeneszerző operájának librettója és zenéje, melyet egyszer próbáltak megszólaltatni, de előadhatatlannak nyilvánították – ezt a megállapítást némileg alátámasztották az átláthatatlanul bonyolult hangjegysorok, melyeket minduntalan hosszas zeneszerzői utasítások szakítottak meg. Nem értem, miért került fel a tiltott művek közé, hacsak nem tartalmaz a vallással összeegyeztethetetlen szövegrészeket. Önmagában egy zenemű ezek között elég meglepő lenne. A zenei hangok bizonyos sorozata is lehet istenkáromló? De Vermis Mysteriis, Ludwig Prinn írása 1542-ből, latin nyelven, ez volt az utolsó. Láttam Osborne-on, hogy valami erősen foglalkoztatja. Aztán elmondta, hogy emlékszik erre a címre, Lovecraftnál fordul elő. Talán lassan elfelejtette volna ezeket a kamaszkorában olvasott novellákat, ám mivel egyre több elem bukkant fel valóságosnak tetsző összefüggésben, a folyamat megfordult, és egyre több részlet aktivizálódott az emlékezetében. Ráadásul kiderült, hogy Lovecraft több mint egy író, finoman szólva. Mindvégig éreztem valami baljósat abban, ahogy ültünk, és halkan beszélünk; fáradtan és tanácstalanul vártam, mikor történik valami. Pilar azt találta ki, hogy próbáljunk meg egy iránytűt készíteni, hozzá is fogtunk, de a kísérlet kezdetleges volt, nem működhetett. Végül javasolták, hogy kövessük tovább Pagan útját.

Heidelberg a következő állomás. Talán épp ez okozta a balsejtelmemet. Mit hozhat, ha újrarájtszunk egy sötét, szörnyűségekkel terhes történetet?

2.

Utazás közben kipihentem magam, oldódott a feszültség, a mindennapos teendők megnyugtatóak voltak. Pagan vonatkozó feljegyzéseit is úgy olvastam, mint egy történelmi érdekességet. Mikor az egyeteméről híres Heidelbergbe érkezett, az elővárosban pestisjárvány tombolt. Úgy tekintette, ez Daemon kézjegye, mint ahogy az útja során látott tűzvészt, halált, összes szörnyűséget neki tulajdonította. Furcsa üldözési mániá, ironikus módon az üldöző. Mániákus üldöző. Neki valószínűleg egy perc nyugta sem volt attól, amit érzett, és ez megerősítette bennem a gyanút, hogy Pagan legalább annyira örült és veszélyes volt, mint az állítólagos Daemon – az „állítólagos” szóra, mint egy visszatérő fájdalom hasított belém, amit

a dustmote-i parton láttam. Az, ami számomra egy másodpercnyi felvillanás, számára állandó fenyegetés volt, minden mozdulatát meghatározta, mániákussá tette. Egy pillanatra érteni véltem, milyen legalább fél lábbal egy másik világban állni. Képtelen vagyok eldönteni, jól láttam-e, amit láttam, és ugyanígy, hogy ő jól látta-e, amit látott. De az ő egész élete tanúság, hogy nem láthatta másképpen. Vajon megéreztem valamit az akkori ember gondolkodásából? Vagy csak egy kiválasztott vízióit vetítettem magam elé? A járvány terjedésének megakadályozására a belvárost tűzbarikádokkal vették körül, de a „deák” átrepült felettük, és bejuttatta a kórt. A városba mindenfelől papok érkeztek, szent ereklyéket hoztak, és miséket celebráltak. Pagan találkozott egy ismerőssel, bizonyos Gutzi nemesúrral, akinek a szobája előtt posztoló őrn felfedezte a betegség jeleit. A rettegő öregembert igyekezett megnyugtatni, és felkészíteni az elkerülhetetlenre. Ez az első jele annak, hogy talán lényegesen papi személy volt. Eddig afféle különleges ügynöknek tűnt. Szavai elképesztő feszültségről árulkodnak, noha csak annyit mond, érzi, hogy most találkozni fog vele. Járt a várost. Vajon csak ő tudta, kivel áll szemben, vagy mindenki tisztában volt vele, hogy mi történik? Nem lényegtelen kérdés; az utóbbi esetén megmentőként nézhetek rá. De vajon tudták-e, ki ő? Félrehúzódtak előle, a rettentő inkvizítor elől? Vagy látszatra csupán egy volt a városba érkezett papi méltóságok közül, és csak szükség esetén nyilvánította ki a hatalmát? Először állt szemtől szemben ellenfelével, mikor végre rátalált. Talán az is kereste őt. Nem valószínű, hogy az inkvizítor hatalma nagyobb lett volna a boszorkánymesterénél. Mikor először értem ehhez a részhez, még nem értettem, miért oly diadalmas, hisz legyőznie nem sikerült, csupán megsebeznie. A kolostorbeli kísérlet óta tudom, mit jelent ez. Láttam magam előtt, ahogy a gondosan megőrzött vért, miközben az imát mormolja egyre eszelősebben, az iránytű kanalába cseppenti. Lehet, hogy rosszul képzeltem el. Talán hideg volt és kemény, kérlelhetetlen és tudományos, mint egy vadász, aki egy ritka, veszélyes ragadozó állatot cserkészik be. Nem, mégsem hiszem, hogy így lett volna. Nem hihetem, hogy a vadász hideg marad, és nem ragadja el az őrület. Épp attól oly feszült, hogy kordában kell tartania indulatát, hogy hidegvérrel cselekedhessék. De nem tartozik-e hozzá a szent vadászathoz elválaszthatatlanul a csillapíthatatlan indulat, nem abból nyeri-e az erejét? És mennyire befolyásolta a feladatban rejlő felelősség, hiszen emberek ezreit vélte megmenthetni a siker által? Gondolt-e rájuk, vagy csak az ellenfele először látott arca járt az eszében? Azaz, gyűlölte-e Daemont? Felmerül az is, egyáltalán emberi volt-e Daemon arca, alakja, lehetett-e gyűlölni, ellenfélként tisztelni, vagy csupán iszonyodni lehetett tőle, sőt, még azt sem, talán csak eltiprandó élősködő volt üldözője szemében. Amit én láttam, az maga volt az elmondhatatlan iszonyat, amely még ki sem rajzolódtott egészen. Pagan nem írta le. Magától értetődő volt a számára. Nehéz elképzelnem, de nem zárhatom ki, hogy a hosszú évek tapasztalatai jóvoltából már mást mondott neki egy-egy arc, mint a hétköznapi emberének. Talán látott nem emberi arcot, amelyben felfedezte a tiszteletet parancsolót, vagy éppen a gyűlölni valót. Talán meglátta az emberi arcban a nem emberi vonásokat. És ha Daemonnak több arca volt, képes volt észlelni a különbözőkben az azonost. Talány. A heidelbergi jegyzetek végén csak annyi áll, hogy a járvány az egyik napról a másikra megszűnt.

Alighogy megérkeztünk, elfogott a rossz előérzet. A külvároson áthaladva láttam egy házat, melynek bejáratát sárga szalagok zárták le, előtte mentőautó. Tudtam,

hogyan ez karantént jelent. A szállásunk melletti kioszkban vettünk egy napilapot, amely címdoldalon figyelmeztetett a fertőző agyhártyagyulladás miatti járványveszélyre. Milyen más, ha az ember szinte számít az ilyesmire. Hasonlót éreztem, mint Pagan érezhetett, csak én nem hittem el, hogy valóság, sőt, vártam, mikor válik bizonyossággá, hogy nem az. A motelban Pilar újra előállt az iránytű készítésének ötletével. Azt kellett hinnem, hogy ő teljesen biztos benne, hogy találkozunk valakivel vagy valamivel, és még elébe is akar sietni. Ekkor ismertem fel, hogy Pilar Guerrero fél, meglehet, egy hónapja szünet nélkül. Talán mindannyian így vagyunk. Félek, kérdeztem magamtól, de nem tudtam a választ. Mitől félnék? Nem tudom. Igen, Pilar megdöbbenően biztos benne, hogy találkozik vele, bárki is az, bár ő valószínűleg határozottan számított egy konkrét valakire. Különben nem ismételné, hogy játsszuk újra Pagan történetét.

Miközben egy régiségkereskedőnél megfelelően átalakítható tárgyat, alkatrészeket keresgélünk, Pilar odasúgta, hogy azt gondolja, az iránytűt meg is kell szentelni, amit logikusnak tartottam. Tanácsalanságunkat látva a nem túl bizalomgerjesztő kereskedő megkérdezte, mit is szeretnénk voltaképpen, és annyira nehéz volt körülírni, hogy végül lényegében bevallottuk, aminek nem örültem, mert a férfi tekintete már-már riasztóan gyanakvóvá vált. A pincehelyiségben berendezett, rosszul megvilágított üzlet illett hozzá. Aztán, legkevésbé sem titkolva az ügy rendhagyó voltát, felajánlotta, hogy szerez egy eredeti iránytűt. Pilar igyekezett uralkodni az arcán, és a látszat kedvéért alkudni próbált a borsos árból, de a boltos érezte vele, hogy ez nem alku tárgya. Mereven néztem a cipőmet. Idegen ez a világ. Ha mágikus erejű szent tárgyra van szükségem, csak ismerni kell egy jó boltot. Néhány óra múlva itt lesz, mondta. Talán el kellett mennie érte a külvárosi raktárba, ahol bedobozolva áll egy tucat, két polcnyi összehajtogatott inkvizítorpalást mellett? Levegőért kapkodtam, mikor kiléptünk az utcára.

Az egyetemi könyvtárban belépőt váltottunk. A kopaszodó, idős férfi ránk nézett, konstatació, hogy öt napijegy, majd a tömb fölé hajolt. A nyaka merev maradt, a fejét rendellenesen ferdén tartotta. Két másodpercig azon gondolkodtam, mi baja lehet, de a diagnózis helyett az ór jutott eszembe Gutzi úr házában, és hátra kellett lépnem, mert a pánik első hulláma elöntött. Leültünk a földszinten. Mindenki látta. Tudom, hogy az elme kiutat keres az ilyen rémületes pillanatokban. Ám a kiutat kínáló ötlet nem volt megalapozatlan. Nem figyeltem, ki volt, lehunyt szemmel szagoltam a kávé, és csak hallottam, hogy egyikük felvetette, mi van, ha ezek is hasonló „érzéksalódások”, mint azon az estén, útban az indián temető felé. Én nem láttam az összeset, mindannyiunk érdekében igyekeztem teljes mértékben a vezetésre koncentrálni, így csupán hallomásból tudok némelyikről. De a felvetés betalált. Beindította agyam elemző működését, és visszataláltam a stabilitáshoz. Viszont nem tagadhatom magam előtt, hogy én is részese vagyok egy kollektív, a vártnál intenzívebb felidéző, reprodukáló tevékenységnek. Szétszóródtunk a különböző tematikus gyűjteményekben. A Pagan korabeli pestisjárványt leíró krónikások nem tudtak az inkvizítor és a boszorkánymester párviadaláról, de képet nyújtottak a város lakosságának szenvedéseiről. Nem is hiszem, hogy bárki végig merte volna nézni a párbajt, vagy ha mégis, akkor felismerte volna annak jelentőségét. Az a pamflet volt a legérdekesebb, amely ugyanakkor jelent meg egy meg nem nevezett diák tollából, természetesen illegálisan. Szabadszájú, hangos, gúnyos

írás volt a túlkapásokról, magát az inkvizíció intézményét nyilvánította istentelenségnek. Számos jelentős szerzőnél találkoztam ilyesmivel. Vajon ők tudtak-e Shannon Paganról? Nem valószínű, sőt, azt hiszem, az egyházi személyek nagy része sem. Akár egy titkosrendőrség, úgy működhetek társaival, és ebben az értelemben esetleg pontatlan az inkvizícióhoz való sorolásuk. Talán helytállóbb lenne őket „Az Inkvizítorok” megnevezéssel illetni. Nem tudom. Keveset tudok ahhoz, hogy megértsem.

Reméltem, hogy a régiségkereskedőnél másodjára már nem időzünk sokat. Rajta kívül egy kalapos férfi is volt ott, az egyik sötét sarokba húzódva. Ő hozta az iránytűt, de nem beszélt, csak megnézett minket. A szerkezet majdnem ugyanolyan volt, mint Pagané, kifizettük. A másik férfi jelenlétével még gyanúsabbá vált az ügylet, egészen a szállásig kémleltem, nem követnek-e minket. Körbeültük az iránytűt. Pilar ismét ki akarta próbálni. Végignézett rajtunk. Amikor én kerültem sorra, zavarba hozott a sötét szemében csillogó megszállottsággal, de meg is győzött, beláttam, nincs mit tenni. Ünnepeység lett úrrá rajtunk, a szertartás alapvető kelléke. Pilar megvágta az ujját, és vért csöpögtetett a kanálba. Morgand olvasta az imát. Az eredmény kifogástalan volt. Én harmadikként kerültem sorra. Ilyesmit csak nagy egyetértésben lehet csinálni, és bennem is megvolt a teljes bizalom. Újszerű volt az érzés. Ránéztem a tűre, de az nem mozdult. Tapintható volt a zavartság a szobában, és én nagyon egyedül voltam. A következő Morgand volt, ezért nekem kellett felolvasni a szöveget. Rettegtem, hogy hibázom, a kezem remegett, a tenyerem izzadt. Mit gondoljak akkor, ha most sem működik, tettem fel a kérdést magamnak. Velem van baj? Pokoli rossz előérzetem volt, de nem vétettem a szavalásban, és a tű Morgand felé fordult. Az utolsó próbálkozás is sikert hozott. Javasolták, hogy kíséreljük meg velem még egyszer, bizonyára csak elvétettünk valamit. Először bosszantott a dolog, de hagytam magam. A második próba is negatív lett. A harmadik is. Tudom, hogy bolondság, de kétségbeestem, hogy pont velem történik ez. Miért vagyok én más, mi hiányzik belőlem, vagy éppen mi van bennem még, ami elronthatta a varázslatot? Jelent ez valamit, mondjuk, a jövőre nézve, vagy csupán a múltam nyilatkozik meg ekképpen?

